D. ANTONII
GOMEZII,
IN ACADEMIA SALMANTICENSI
Juris Civilis Primarii Profeſſoris,

VARIÆ RESOLUTIONES
JURIS CIVILIS, COMMUNIS & REGII,

TOMIS TRIBUS DISTINCTÆ,

Quorum { I. Ultimarum Voluntatum
II. Contractuum
III. Delictorum } materias continet.

Quibus acceſſerunt eruditiſſimæ Annotationes

EMANUELIS SOAREZ
A RIBEIRA J. U. D.

EDITIO NOVISSIMA, CUI PRÆTER ADDITIONES ET NOTAS Editionis Salmanticæ anni 1579. nuſquam alibi impreſſas, adjungitur novus ad calcem totius Operis Index ſeu Repertorium, opera & ſingulari ſtudio Nobilis JOANNIS BAPTISTÆ ANTONII, Juris utriuſque Doctoris & in Curia Parlamenti, Auliſque Lugdunenſibus Patroni.

L

SU PT

Sup

EMANUELI SOAREZ DIAS,

VIRO ORNATISSIMO,

& Chariſſimo Conſobrino.

EMANUEL SOAREZ A RIBEIRA, P. S.

PRÆCLARISSIMUM profectò, ac ſanctiſſimum Papiniani Juriſconſultorum coryphæi elogium illud eſt, ornatiſſime & chariſſime Conſobrine Emanuel, quo ille hominis intereſſe cenſet hominem beneficio affici. Cùm enim naturalis quædam & inviolabilis inter omnes homines ſocietas ſit, quippe qui ex eiſdem in eadem gignamur, atque univerſi hujus Orbis, qui unus omnia, tum divina, tum humana complecti, & concludere videtur, membra ſimus; nemo rationis compos dubitare poterit, quin & verſus ille in pectore, atque ore geri perpetuò debeat; Homo ſum, humani nihil à me alienum puto, & quacumque ſeſe occaſio tulerit, hominibus inter ſe uſui homines eſſe oporteat, non exiguam inde ad ſeipſos utilitatem redundare arbitrantes, quinimò cùm verus vitæ noſtræ ſcopus, ac finis in eo totus poſitus ſit, ut Deum Optimum Maximum, quoad fieri poterit, noſcamus, ſequamur, imitemur; nihilque æquè incomparabilibus illius factis eluceſcat, quàm perennis quidam, ac largiſſimus bonitatis, benignitatis, ac beneficentiæ fons, (quem nemo non identidem, quantumvis miſer, quantumvis neglectus, ac duro fato, & veluti in pœnam genitus, haurit) nihil ſanè homini potius, antiquiuſque eſſe debebit, quàm ut ſemper omnes ſuas cogitationes eò dirigat, omnes ſuas vires, ac nervos eò obnixè contendat, ut ſibi non ſolùm natus, reliquis hominibus pro virili ſua parte, commodo, atque emolumento ſit: Quæ profectò res à primis annis meo inſculpta animo, (quamvis multa aliò abducerent, ac propellerent) literarum ſtudiis me totum tradidit, addixit, ac veluti mancipavit. Nec enim aliundè quempiam vel majorem utilitatem ſibi ipſi decerpere, vel magis latiuſque aliis prodeſſe poſſe ob multas evidentes rationes maturè, ni fallor, exputavi; quas ſi nunc recenſendis ingenuarum Artium laudibus proſequi velim, nunquam huic ad te Epiſtolæ finem imponam. At enim, cùm jam appetere tempus videretur, ut impenſus non perfunctoriè labor fructus aliquos in commune ederet, cœpi nonnullas lucubrationes in vulgus dare, alias ad idem quàm maxima diligentia præparare. Sed eccum interim dum prorſus noſtra curioſius, preſſius, ac limatiùs adorno, venit in mentem non leve operæ pretium factum iri, ſi utiliſſimos doctiſſimi Juriſconſulti Antonii Gomezii Tractatus meis Annotationibus locupletatos typis exarandos committerem. Siquidem cùm omnis Juriſprudentia in eo ſolùm tota ſpectet, ac referatur, ut poſtremæ ſolemnes mortalium voluntates ratum ac firmum effectum ſortiantur, lites juſtè terminentur, facinora ſtatis ac rationi conſentaneis pœnis compeſcantur; ſic ille profectò omnes has tres Juris partes diligen[illegible] atque enucleatè pertractavit, ut nullam omninò quæſtionem, quæ [illegible] atque uſui [illegible] renſi inſervire queat, prætermiſiſſe videatur; cæteras verò [illegible] iis comm[illegible] quæſtiones, quæ non ad vitæ [illegible] ſed ad meram ac vanam ſcient[illegible] oſtentat[illegible] pertinent, conſultò intactas r[illegible] quia tamen, ut Juſtinianus ali[illegible] inquit [illegible] miniſſe, & in [illegible] re, magis divinum, quàm hum[illegible] um eſt; [illegible] non potuit; [illegible] quin interdum [illegible] interdùm accommodatè ill[illegible] randus, inter[illegible] denique, & [illegible] d quidem [illegible] ordinem redigendus vide[illegible], quas ipſe partes, ut opu[illegible] appo[illegible] pro viperfectum utilitatem [illegible] majorem hujuſce Artis Conſul[illegible] ſum conatus. Porrò ribus lubentiſſimè explere, atque abſolvere meis Addition[illegible] nuncup[illegible] ndus eſſet, nihil cùm ex more à majoribus [illegible] cepto labor hic meus alicui [illegible] ariſſime Conſobrine Emapenitùs dubitavi, quin [illegible] e inprimis, ornatiſſime & [illegible] nuel, dicari jure merit[illegible] conſecrari deberet. Jam [illegible] um etenim & ſummoperè deli-

D. ANTONII GOMEZII,

J.C. ERUDITISSIMI

COMMENTARIORUM,

VARIARUMQUE RESOLUTIONUM

Juris Civilis, Communis, & Regii.

TOMUS PRIMUS, DE TESTAMENTIS.

PROOEMIUM.

COgitanti mihi, quod præclare dicebat ille Medicorum facile Princeps Hippocrates, hominis brevem eſſe vitam, artem longam, experientiam periculoſam; id in noſtra Juriſprudentia veriſſime quoque uſurpari poſſe videtur. Tanta eſt enim Librorum, qui in ea ſcripti ſunt moles & vaſtitas, ut vix triplex hominum ætas eos percurrendo (ne dicam legendo atque cogitando) poſſit ſufficere. Scientia vero adeo longa eſt, tot novis paſſim emergentibus negotiis dubiis, contrariiſque hominum opinionibus in toto Juris Civilis corpore diſperſis, ut cum ad metam perveniſſe putes, te in medio curſu defeciſſe, longumque iter tibi adhuc conficiendum ſentias. Experientia denique cum & dubia ſit, & pro conſuetudine locorum diverſa, atque ſæpenumero ab ipſo Civilis Prudentiæ fonte exorbitans, tot præſertim antiquis abrogatis, tot novis Regum & Principum Conſtitutionibus, tot Civitatum enaſcentibus conſuetudinibus, nihil fere certum, quod ſequaris, invenias; & cum unum quid didiceris, aliud quoque addiſcendum eſſe animadvertas. Atque (ut verum dicam) ea cogitatio me majora ſcribere aggreſſum ſæpenumero revocavit, nedum lucem dare rebus conato, etiam tenebras novis meditationibus afferam: atque, ut eſt in proverbio, *γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας.* Opus itaque excogitavi, quo breviter, clare, dilucideque omnia quæ hodie in Judiciis & Practica verſantur, ex utroque jure, & Doctorum diſputationibus, contrariiſque ſententiis traderem. Cum enim in cæteris omnibus rebus omnis perſpicuitatis principium ſit ordo, eum ſecuti ſumus, in quo maxime gloriari poſſumus. Nam totum Jus Civile cum tripartitum ſit, noſtros quoque Commentarios in tres Tomos ſecuimus. Primum autem de teſtamentis cæteriſque, quæ ad teſtantium ultimas voluntates ſpectant, fecimus. Secundum de contractibus atque aliis conventionibus, quæ quotidie inter homines tractari ſolent. Tertium denique de delictis, eorumque diverſis pœnis, ſubſequi voluimus. Quem ordinem etiam auctiorem fecimus per ſingula capita; atque ita proſecuti ſumus in omnibus diviſionum membris, ut admirabili quadam facilitate totius Juris Civilis ideam quandam, & in omnibus ſeſe offerentibus negotiis velut quoddam penu ſemper ob oculos habeas. Primum igitur de hæreditatibus, quæ ab inteſtato deferuntur, ſermonem inſtituimus; cum enim circa hujuſmodi ſucceſſiones propter rupta, irrita, vel non confecta teſtamenta magnas odioſaſque lites paſſim exoriri videamus, ordinis ſuſcepti rationem ita me ſervare poſſe putavi, ſi ab eis exordium dicendi facerem. Ea enim tantum in cæteris libris proſequi decrevi, quæ hodie in Judiciis agitari, & dubitari ſolent.

eris, de ſepult. ubi excommunicati, quibus cum communicant fideles in vita, non poſſunt ſepeliri poſt mortem in Eccleſiaſtica ſepultura, facit etiam notabilis deciſio text. *in leg. cum loco, ff. de relig. & ſumpt. funer.* text. *in cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monach.* text. *in cap. 1. de tornamentis*, text. *in cap. ſuper eo, de raptor.* text. *in cap. ſane, 24. quæſt. 3.* text. *in cap. quicunque, el 2. 11. quæſt. 3.* text. *in cap. is cui, verſ. talis, de ſentent. excommun. lib. 6.*

9 Poſtremo & finaliter quæro, an reus condemnatus, & jam ſuſpenſus antequam ſepeliatur poſſit tradi Medicis, & Chirurgis ad anatomiam faciendam? & certe jure non reperitur, ſed Bartolus tangit hoc *in leg. fin. ff. de cadav. pun.* & relinquit indeciſum, ſimiliter etiam tangit Anania *in cap. 2. de furtis, 1. col. in fin.* & relinquit cogitandum. Sed ego teneo, quod poſſit tradi. Primo, quia quando aliquid omnibus prodeſt in communi, præfertur utilitati privatæ, text. eſt *in leg. unica, §. fin. Cod. de cad. toll.* Secundo, & in ſpecie facit text. *in leg. quod reipublicæ, ff. de injur.* ubi habetur, quod judex non facit injuriam, ſi aliquid facit intuitu reipublicæ, licet tendat in contumeliam
c alicujus privati, & in expreſſo iſto c fundamento, & conſideratione iſtam ſententiam & concluſionem tenet Philippus Decius *in leg. imperium, ff. de juriſdict. omn. jud. 3. col. n. 17.* & noſtris temporibus anno præterito 1550. Imperator noſter, & ejus regale Concilium miſit Salmanticam, ut Univerſitas noſtra daret in hoc conſilium, an liceret, vel non, & reſpondit quod ſic.

Cadaver punitorum poſſe dari chirurgis ad anatomiam.

ANNOTATIONES.

a SEd ſunt propria ipſius rei, & hæredum ſuorum.] Non admodum accurate loquitur in præſentia noſter Gomez
1 zius; nam tametſi verum receptiſſimumque ſit bona futura non comprehendi confiſcatis bonis: tamen nullo modo eſt illa ad hæredes eſſe perventura: cum enim quis proſcriptis bonis damnatus eſt, hæredem habere nequeat, proculdubio ad fiſcum, non ad aliquem hæredem, bona illa redibunt: quod probat *leg. 2. Cod. de bon. proſcript. leg. ejus qui, §. 1. ff. de teſtam. leg. quidam ſunt, ff. de pœn.* obſervantiâ terminis Bart. *in leg. ex facto, in princip. ff. ad Senatuſconſult. Trebel.* Fulgoſ. *in leg. ſi mandavero, §. is cujus, ff. mand.* Aret. *column. 2.* Alexand. *columna tertia, in l. 1. Codice de hæredibus inſtit.* Plat. *in leg. certa forma, column. 2. in princip. Codice de jure fiſci lib. 10.* doctiſſimus & eruditiſſimus Arius Pinel. *in rubr. part. 1. num. 3. verſic. ſi vere publicatio bonorum, Cod. de bon. matern.*

Et in expreſſo iſtam ſententiam & concluſionem.] Adde b
Rip. *de peſte, fol. 16. num. 116. & ſequent.* conferunt tradi- 7
ta ab Alexand. *in leg. 2. num. 30. ff. ſolut. matrimon.* à Jaſon. *in leg. Barbarius Philippus, num. 31. cum præced. & ſequent. ff. de offic. præſ.* ab Hippol. *in leg. 1. num. 18. ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* ac meminerais, neceſſe eſſe ejus animalis pretium domino ſolvatur, quia terra fructus ex illius utero non gignat, ut magis mirabiliter, quam vere cenſet Paul. de Puteo *de ſynd. §. ſi officialis, n. 3.*

Iſto fundamento, & conſideratione iſtam ſententiam, &c.) c
Hanc tandem concluſionem affirmant Curt. *num. 38.* Gaſ- 9
par. Valach. *num. 27.* Sebaſtian. Sapia, *num. 11. in l. imperium, ff. de juriſd. omn. jud.* Marc. Mantua *lib. 4. obſerv. 24.* Julius Clarus *in pract. §. ultim. verſ. quæro nunquid,* cum Berrac. *in cap. cadaveram, num. 5.* nec ſane dubitandum eſt de re unquam fuit, cum certo certius ſit perfectam medicinæ cognitionem non magis abſque anatomicis diſſectionibus comparari poſſe, quam verum aliquam alterius artis ſcientiam abſque ipſiuſmet proprii, genuini ſubjecti notione quæri poſſe. Quanti autem ponderis, ac momenti medicina ſit, & quantopere omni ratione illis ſit favendum, atque auxilium omne libentiſſime ſuppeditandum, qui ad illam non perfunctorie, nec dictis cauſa, ſed vere & ſuis ex principiis adipiſcendam contendunt, nemo profecto dubitavit, cui chara, uti debet, ipſius ſalus atque incolumitas fuerit: qua qui caret, neſcio an vitam ipſam jure poſſit gravamen exiſtimare; ipſe equidem in hiſce brevibus hujus artis medicæ laudibus, quas multæ multorum eruditorum paginæ vix complectentur, jucundiſſime finem huic qualiquali labori imponi.

Emmanuel Suarez a Ribeira J. C.

F I N I S.